ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗΣ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΔΕ ΥΠΟ

Σ. Κ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ'.—ΤΕΥΧΟΣ Η'

(Ἀπόσπασμα)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΝΟΜΙΚΗΣ" Α. ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ

Ἐν ὁδῷ Ὀφθαλμιατρείου 5

1910

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΙ ΓΑΛΛΙΚΗΣ

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΔΕ ΥΠΟ

Σ. Κ. ΜΠΑΔΑΝΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΘ΄. — ΤΕΥΧΟΣ Η΄

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ
795

(Ἀπόσπασμα)

12 ΦΕΒ. 1959

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Τ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚ ΔΩΡΕΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "ΝΟΜΙΚΗΣ„ Λ. ΒΕΡΓΙΑΝΙΤΟΥ

Ἐν ὁδῷ Ὀφθαλμιατρείου 5.

1910

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Δημητρίου Π. Παππούλια: *Ἡ ἐμπράγματος ἀσφάλεια κατὰ τὸ ἑλληνικὸν καὶ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον. Τόμος πρῶτος. Ἐν Λειψίᾳ 1909.*

Διὰ τὴν ἡμετέραν νομικὴν φιλολογίαν, πενιχρὰν μὲν καθόλου, πενιχροτάτην δ' ἰδίᾳ ἐν ἔργοις κατ' ἐξοχὴν ἱστορικοῖς, ἡ ἐμφάνισις τοῦ παρόντος βιβλίου δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητος. Τὸ γεγονὸς δ' ὅτι οὐδὲν παρ' ἡμῖν περὶ τούτου ἐγράφη, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἔλλειψιν ἐνδιαφέροντος, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὰς δυσχερείας, αἵτινες προβάλλονται τῷ ἐπιχειροῦντι ἐπιστημονικὴν περὶ ἐκείνου κρίσιν. Διότι οὔτε εὐχερές, οὔτε ἴδιον ἑκάστου ἔργον εἶνε, οὐ μόνον νὰ κατέχῃ τὰ ἱστορικὰ προβλήματα τῆς νεωτέρας τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου ἐπιστήμης, ἀλλὰ σὺν τούτοις νὰ εἶνε εἰδικὸς περὶ τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν δίκαιον συγχρόνως δὲ καὶ ἐντριβὴς περὶ τὴν παπυρολογίαν, συνελόντι εἰπεῖν νὰ ἀνταποκρίνηται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νέας τοῦ δικαίου ἱστορικῆς σχολῆς. Ἂν δὲ ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τούτων ἡ ἐμφάνισις τοῦ προκειμένου ἔργου παρῆλθεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι νομικῶν περιοδικῶν ἐν σιωπῇ, δὲν εἶνε βεβαίως ἄνευ ἐνδιαφέροντος διὰ τὸν Ἕλληνα νομικὸν ἡ ὑποδοχὴ ἧς τὸ βιβλίον τοῦτο ἔτυχε παρὰ τῷ εἰδικῷ νομικῷ κόσμῳ τῆς Εὐρώπης. Πρὸς τοῦτο ἔχομεν ὑπ' ὄψει τὴν μακροτάτην κρίσιν ἣν περὶ τοῦ μνησθέντος ἔργου ἐδημοσίευσεν εἷς τῶν κορυφαίων συγχρόνων ρωμαϊστῶν, ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας καθηγητὴς Λουδοβῖκος Mitteis ἐν τῷ ἐσχάτως ἐκδοθέντι 30ῳ τόμῳ τοῦ «Περιοδικοῦ τοῦ ἱδρύματος τοῦ Savigny διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ δικαίου» σ. 442—451.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

«Τὸ προκείμενον ἔργον, γράφει ὁ Mitteis, οὗ τὴν συνέχειαν
»ἀναμένομεν λίαν προσεχῶς, εἶνε ὁ καρπὸς κατ' ἐξοχὴν εὐσυνει-
»δήτου ἐργασίας. Ὁ συγγραφεύς, τελείως κατέχων τὴν νεωτέραν
»μέθοδον τῆς ἐπεξεργασίας τῆς ἱστορίας τοῦ δικαίου, προτίθεται
»νὰ παράσχῃ περιγραφὴν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ ἀρ-
»χαίῳ ἑλληνικῷ δικαίῳ, τῷ ρωμαϊκῷ καὶ τῷ βυζαντιακῷ, ὅπερ
»ἀποτελεῖ σημαντικὴν ἐπὶ γνησίως ἱστορικοῦ πνεύματος ἐρειδομέ-
»νην ἐργασίαν. Ταῖς εἰς τὸν προκείμενον τόμον ἀναφερομέναις πη-
»γαῖς ἐχρήσατο ὁ συγγραφεὺς μετὰ μεγίστης εὐθύτητος καὶ τελειό-
»τητος καὶ ἐπισταμένως ἐφήρμοσε· τὸ γεγονὸς δ' ὅτι ὁ προκείμε-
»νος τόμος δὲν κατέστη ἰδιαιτέρως ὀγκώδης, ὀφείλεται εἰς τὴν
»διαρκῆ προσπάθειαν τοῦ συγγραφέως πρὸς συνεπτυγμένην διατύ-
»πωσιν καὶ ἀποφυγὴν πάσης περιττῆς λέξεως. Ἀείποτε ἀναφέρον-
»ται τὰ οὐσιώδη, ταῦτα δὲ συντόμως καὶ σαφῶς· αἱ ἐπαναλήψεις
»ἀναπληροῦνται διὰ παραπομπῶν· ἐκ τῶν χρησιμοποιουμένων πη-
»γῶν μόνον αἱ σπουδαιόταται ἀνετυπώθησαν, συνελόντι εἰπεῖν ἀπε-
»κρούσθη πᾶν μὴ ἀπολύτως ἀπαραίτητον πάρεργον. Τὸ τοιοῦτον
»τυγχάνει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολυγράφῳ ἐποχῇ λίαν εὐεργετικὴ μέθο-
»δος, ἐν τῷ προκειμένῳ δ' ἔργῳ θὰ εἶνε ἰδιαιτέρως εὐάρεστον εἰς
»τοὺς μὴ Ἕλληνας ἀναγνώστας, διότι οὗτοι προκειμένου περὶ βι-
»βλίου ἐν νεοελληνικῇ γλώσσῃ γεγραμμένου θὰ προχωρῶσι τοὐλά-
»χιστον κατ' ἀρχὰς ὁπωσδήποτε βραδύτερον ἢ ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ
»βιβλίου γεγραμμένου ἔν τινι γλώσσῃ τῆς μέσης Εὐρώπης. Ἀλλ'
»ὁ εἰς τὰς ἀρχαίας ἑλληνικὰς πηγὰς προσοικειωμένος ἀναγινώσκει
»τὸ βιβλίον εὐχερῶς».

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην ὁ Mitteis ἐπαινεῖ τὸν τρόπον καθ' ὃν ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ τὴν παπυρολογίαν, δι' ἧς ἔλυσε τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐμβατείας, ἀποδείξας ὅτι διὰ ταύτης ὁ πιστωτὴς μόνον τὴν νομὴν τοῦ ὑποθέματος κτᾶται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν κυριότητα, ὡς μέχρι τοῦδε ἐνομίζετο. Ἐπιλαμβανόμενος δὲ εἰδικώτερον τοῦ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δικαίου τμήματος τῆς συγγραφῆς ὁ Mitteis λέγει: «Γενικῶς ὡς
»ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Παππούλια δύναται
»νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐν τῇ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ δικαίου διδα-
»σκαλίᾳ εἶνε κατὰ τὰ οὐσιώδη ζητήματα ἐντελῶς ἀνεξάρτητον τῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

»μέχρι τοῦδε δεδιδαγμένων». Ἐκ τῶν οὐσιωδῶν τούτων ζητημάτων περιορίζεται εἰδικώτερον ὁ κριτὴς ἐν τῷ καθορισμῷ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑποθήκης καὶ τοῦ ἀποτιμήματος

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐπιστήμῃ ἦτο γενικῶς ἀνεγνωρισμένον, ὅτι ὁ πιστωτὴς ὑπερημέρου καταστάντος τοῦ ὀφειλέτου ἐκράτει τὸ πρᾶγμα ἀντὶ τῆς ἀπαιτήσεως, μὴ ὑποχρεούμενος ὅπως ἐξευρισκομένης τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἀποδώσῃ τῷ ὀφειλέτῃ τὴν ὑπεροχήν. Τὴν διδασκαλίαν ταύτην ὁ κ. Παππούλιας ἀνέτρεψεν καὶ ἐδίδαξεν ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον, ὅτι δηλαδή, ὡς καὶ ἐν τῷ ρωμαϊκῷ δικαίῳ οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἑλληνικῷ, ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ ἀξία τοῦ ὑποθέματος ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως ὁ πιστωτὴς ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τῷ ὀφειλέτῃ τὴν ὑπεροχήν, καὶ τἀνάπαλιν, ἐὰν ἡ ἀξία τοῦ ὑποθέματος εἶνε ἐλάσσων τῆς ἀπαιτήσεως, δικαιοῦται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ ἔλλειπον. Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ συγγραφέως διεξοδικῶς ἐξετάζων ὁ Mitteis καταλήγει ἀποδεχόμενος τὴν νέαν ταύτην περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὑποθήκης θεωρίαν, διότι, ὡς λέγει «κατὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν πηγῶν »ἡ διδασκαλία τοῦ συγγραφέως εἶνε ἀξία μεγάλης προσοχῆς καὶ »κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐρείδεται ἐπὶ σπουδαιοτέρων βάσεων ἢ ἡ »ἀντίθετος».

Ἑτέρα σπυδαία θεωρία τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Παππούλια διδαχθεῖσα εἶνε ἡ τοῦ ἀποτιμήματος. Ἡ ἐπιστήμη διέβλεπεν ἐν τούτῳ συνήθη ὑποθήκην, ἐνῷ ὁ κ. Παππούλιας ἀπέδειξεν, ὅτι πρόκειται ἀείποτε περὶ ἐναποτιμητικῆς ὑποθήκης, δηλαδὴ τοιαύτης, καθ' ἣν ὁ πιστωτής, ὑπερημέρου καταστάντος τοῦ ὀφειλέτου, καθίσταται κύριος ὁλοκλήρου τοῦ πράγματος, μὴ ὑποχρεούμενος εἰς ἐπιστροφὴν τῶν ὑπερόχων, ὅπερ ὡς γνωστὸν παρὰ Ρωμαίοις ἐπετυγχάνετο διὰ τῆς lex commissoria. Μετὰ ἰδιαιτέρας ὅλως λεπτομερείας ἐξετάζων ὁ Mitteis τὰ καθέκαστον ἐπιχειρήματα τῆς πρωτοφανοῦς ταύτης θεωρίας συμφωνεῖ τῷ συγγραφεῖ, ἐξαίρων τὴν ὀξυδέρκειαν αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς λοιποῖς περιορίζεται εἰς σύντομον ἐξέτασιν ἑτέρων τινῶν οὐσιωδῶν ζητημάτων, μεθ' ὃ ἐξακολουθεῖ ὧδε· «Ἡ κρίσις »μου ἐγένετο ἤδη τόσον ἐκτενὴς ὥστε δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἐπε»κταθῶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου τμήματος τοῦ βιβλίου, τοῦ περιλαμβά-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

»νοντος τὴν ἱστορίαν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ ρωμαϊκῷ »δικαίῳ. Ἀλλ' ὁ ἀναγινώσκων καὶ τὸ μέρος τοῦτο θὰ εὕρῃ αὐτὸ »ἱστάμενον ἐν πᾶσιν ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης καὶ »θὰ πεισθῇ, ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἶνε τέλειος κάτοχος τῆς φιλολογίας »καὶ τῶν προβλημάτων τῆς ἐπιστήμης τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου. Ἐ»πειδὴ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔργου τοῦ Dernburg, ὅπερ ἤδη ἐν τοῖς ἱστο»ρικοῖς ζητήμασι λίαν ὑπολείπεται, στερούμεθα καθολικῆς συγ»γραφῆς περὶ τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δί»καιον, τὸ ἔργον τοῦ κ. Παππούλια εἶνε ἐκεῖνο, δι' οὗ ὁ περὶ τοῦ »θέματος ἐνδιαφερόμενος θὰ δύνηται ἐν τοῖς καθέκαστον ἄριστα νὰ »προσανατολισθῇ».

Συγκεφαλαιῶν ἐν τέλει τὴν κρίσιν του καὶ ἀνασκοπῶν γενικῶς τὸ ἔργον λέγει, ὅτι ὁ συγγραφεὺς «διὰ τούτου προσέφερε με»γάλας ὑπηρεσίας. Τὸ τοιοῦτον ἔτι μᾶλλον τονίζω, καθ' ὅσον αὖ»ται ἐνδέχεται νὰ μὴ ὑποπέσωσιν ἀμέσως εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς »σπεύδοντος ἀναγνώστου, διότι τὸ ἀπέριττον ἀπολύτως ἀντικει»μενικὸν ὕφος τοῦ συγγραφέως δὲν ὑποσημαίνει τὰ ἐπιτελούμενα, »παραιτεῖται δὲ μεγάλων σκιαγραφιῶν καὶ συγκριτικῶν εἰκόνων. »Μάλιστα δὲ καὶ τὰ σπουδαιότατα ζητήματα, ὡς ἡ κατὰ τοῦ »Hitzig περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑποθήκης πολεμικὴ καὶ ἡ ἐξέ»λιξις τῆς ἐννοίας τοῦ ἀποτιμήματος ἁπλῶς συνεδυάσθησαν ἐν τῷ »δογματικῷ μέρει, ἐνῷ ἄλλος τις «δεινολόγος» συγγραφεὺς θὰ προ»έθετεν αὐτὰ ἐν περιλάμπρῳ φωτί. Κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον ἐκ»πλήσσεταί τις ὅταν μετὰ βαθεῖαν τοῦ ἔργου μελέτην ἀνασκοπῶν »αὐτὸ ἀντιλαμβάνεται τὸν τρόπον, καθ' ὃν προβάλλει ἡ διδασκαλία »τοῦ συγγραφέως αὐτοτελὴς ἀπ' ἐκείνης, ἥτις κατὰ τὰ τελευταῖα »δέκα ἔτη ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος ἔτεινε νὰ καταστῇ δόγμα».

«Τὸ βιβλίον ἕνεκα τῆς ἀπερίττου εὐθύτητος τῆς συνδυαζομέ»νης πρὸς τὴν ἀκριβεστάτην ἔρευναν ἀνήκει μεταξὺ ἐκείνων, ἅτινα »διὰ μακροτέρας μελέτης καθίστανται μᾶλλον προσφιλῆ. Κατ' ἀρ»χὰς ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν σχεδὸν ἀδιαφόρου καὶ ὑποδειγματικοῦ ἔρ»γου, ἀλλ' ἐφόσον τις ἀναγινώσκει περαιτέρω κατὰ τοσοῦτον δια»βλέπει ὅτι ὁ συγγραφεὺς πολλὰ ἔχει νὰ εἴπῃ καὶ ὅτι περὶ ἀλη»θῶς σπουδαίας ἐργασίας πρόκειται. Ἕνεκα τούτου τὸ ἔργον εἶνε »ἄξιον μεγίστης προσοχῆς, οὐδεὶς δὲ εἰς τὸ μέλλον θὰ δυνηθῇ νὰ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

»γράψη περὶ τοῦ θέματος τούτου προτοῦ μελετήσῃ λίαν ἐπισταμένως ἐκεῖνο. *Ἡ ἑλληνικὴ νομικὴ ἐπιστήμη δύναται νὰ εἶνε ὑπερήφανος προκειμένου περὶ βιβλίου, ὅπερ ἀναντιρρήτως λίαν ταχέως* »***διὰ τῆς ἀξίας αὐτοῦ*** *θὰ πολιτογραφηθῇ ἁπανταχοῦ.* Ἐὰν δὲ εἰς »τὴν χαράν, ἣν αἰσθανόμεθα διὰ τὸ ἐπιτευχθέν, εἶνε δυνατὸν νὰ »συμπεριλάβωμεν καὶ εὐχήν τινα, αὕτη ἔγκειται ἐν τούτῳ, ὅπως »ὁ συγγραφεὺς ταχέως προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ δευτέρου τόμου· »διότι εἶνε μεγίστου ἐνδιαφέροντος ζήτημα, ὁ τρόπος καθ' ὃν τὰ »ἐκ τοῦ κλασσικοῦ τῆς Ἑλλάδος δικαίου πορίσματα θὰ συνδυάσῃ »πρὸς τὴν ἰδιόρρυθμον μορφὴν τῆς ἐμπραγμάτου ἀσφαλείας ἐν τῷ »δικαίῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000005523

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

A120448

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ